

Nro. 20.

**A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.**

Indult Bétsből Pénteken Oktober 9-ik napján 1812-dik
esztendőben.

Megjegyzést érdemlő Jelentés.

Bétsben minden Politikai újság levelek meg szoktak bélyegeztetni, vagy stempeleztetni. A' *M. Kurir* ki volt eddig vétettetve alólla, de a' múlt keddtől fogva annak ez is alája szorítottatott, mint azt az ő homlokára ütettetett bélyeg mutatja. Minden egész árkust 2, és minden nem egész árkust 1 krajtzárért stempeleznek-meg. Mi a' *M. Kurirra* nézve a' következő pontokat kívántuk ezen tekintetben tisztelt Olvasóink' eleibe terjeszteni.

1.) Ez a' stempelfizetés, mindenkor egész árkusra számlálván azt, a' mi kevés számú olvasóink-tól is közel 2000 forintra telne esztendő alatt.

Ez mi tőlünk ki nem telik: tehát módot kellett keresnünk, hogy alább szállíhassuk.

2.) Tudják Olvasóink, hogy a' M. Kurirban nem csak Politikai, hanem minden egyéb féle tárgyak, t. i. hazai levelezések, tudományos, mesterségi, gazdasági, 's egyéb tudósítások találtnak, mellyek nintsenek alája vettelve a' stempelnek.

3.) Ehez képest mi ennekutánna olly formában nyomtattatjuk újság leveleinket, hogy a' Politikai tárgyak, egyebektől egészen elválasztva és különös darabokban találtassanak. Ez által Olvasóink leg kisebb részben is meg nem tsalattatnak, azért, hogy ha szintén Politikai leveleink egy egész árkust nem fognak is tenni: annak második része által, melly a' hazai vagy honnyi leveleket magában foglalja, kipótoltnak, sőt ha tisztelt Olvasóink 's egyéb Litteratusaink, egy szóval a' Kurirnak minden rendű, Magyar Országi és Erdélyi barátjai, őtet levelezéseik által segélleni fogják, a' mire igen nagyon is kérettetnek, nyomtatott árkusaink' száma többre is telhet, mint eddig. A' mi pedig a' Politikai újságokat illeti, bizonyossá teszszük tisztelt Olvasóinkat, hogy a' mi levelünkben mind czeket, jókor, fontosan, 's a' szalma közzül kiválogatva, fogják venni.

A' mi a' nyomtatás' kised 8-tzad rétfő formáját illeti, ezt már a' jövő újesztendeig meg nem változtathatjuk: de bizonyossá teszszük tisztelt Olvasóinkat, hogy akkor ezen is olyan változást fogunk tenni, hogy sokkal több tárgy férjen réá mint eddig.

Hadi Történetek.

A' *Párisi Monitörben* kijött a' 18-dik hadi tudósítás a' Fr. nagy ármádától, a' melly ennyiben áll: —,

„*Mósaish* Sept. 10 dikén 1812. Sept. 4-dikén megiudúlt *Gzatsk* városából a' Császár, és a' *Gridnavai* postaház' szomszédtságában szállott-meg. Sept. 5-dikén reggeli 6 órakor megmozdult az ármáda, 's délutáni 2 órakor meg szemlélte az Orosz ármádát, mellynek jobb szárnya a' *Moskwa*, a' bal szárnya pedig a' *Kolotscha* bal partján lévő halmokra nyúlt-el. — Az ő bal szárnya előtt valami 1200 ölnyi távolságra két erdők között találtatott egy szép halom, mellynek megerősítéséhez az ellenség hozzá fogott vala, 's arra valami 9 vagy 10 ezer embert állított vala ki. A' Császár ezen helynek elfoglalását azonnal meg határozta. A' Nápolyi Királynak megparanssolta, hogy a' *Campans* osztályával és a' lovassággal, a' *Kolotschán* menjen által. Hertzeg *Poniatowszky* pedig, a' ki job felőlről érkezett-meg, meg kerűlhette az ellenség' tanyáját. A' tsata 4 órakor elkezdődött; az ellenség' sántzai és ágyúi, egy óra alatt elvették, 's az ellenséges sereg, két harmad részét a' tsatázó mezőn hagyván, az erdőből elkergettetett. A' tüzelés estvéli hét órakor megszűnt. —

„Sept. 6 dikén reggeli 2 órakor megnézegette a' Császár az ellenség' szélső vígyázóit; a' nap recognoscirozásra fordított. Az ellenség igen tömötten feküdt. Az ő bal szárnya az azelőtt találtató halmoknak 5-dikben történt elfoglalása által nagyon meg volt gyengítetve; egy

erdőhöz támasztotta volt magát, a' melly egy 25 ágyúkkal megrakatott halom által fedeztetett. Két más egymástól 100 lépésre fekvő és földvárakkal megerősített halmok fedezték az ő hadi líneáját egy faluig, mellyet ő letépetvén, annak térségét artilleriával és gyalogsággal rakta - meg, oly czéllal, hogy armádája derekát, mint közép pontnak, ennek vesse. Jobb szárnya a' Kolotscha megett nyúlt el, és két halmokhoz volt támasztva, mellyek jól megerősítettek voltak földvárak által. E' szép és erős tanyának látszott lenni. Az ellenséget ezen fekvésből fordulások által ki nyomni könnyű lett volna: hanem e'képpen ismét el kellett volna az ütközetnek halasztódni; azonban közben nem is volt az ő fekvése éppen olly erős, hogy azért a' tsatát el kellett volna kerülni. Könnyen észre lehetett venni, hogy a' földvárak csak most készültek volt, az árkok nem voltak mélyek, és nem voltak palisádákkal 's egyéb ágazokkal körülvétetve. Az ellenség' száma 120 vagy 130 ezerre; 's a' miénk is annyira telhetett: hanem hogy a' miénktől többet lehetett várni, mint az övétől, az eránt nem volt semmi kétség. —

„Sept. 7 dikén reggeli 2 órakor az 5-dikben elfoglalt halmon állott, Marschaljaitól körülvétetve, a' Császár. A' nap tisztán jött-fel; az azt megelőzőtt napon eső esett volt — „Ez, (így szól a' Császár) az Austerlitz nap.“ — September lévén éppen olyan hideg volt itt, mint Morva Országban Decemberben szokott lenni. Az armáda elméjére vette a' szerentsés előjelenséget. Közönséges *marsch* verettetett, 's a' seregek előtt ilyen proklamatio olvastatott-fel: — „Katonák!

Az ütközet, mellyet oly igen óhajtottatok, előtetek áll; szükségünk van réá; ez nekünk bőséget, jó téli szállást, 's hazánkba való hamarsággal lejéendő visszatérést szerez! Viseljétek úgy magatokat, mint Austerlitznél, Friedlandnál, Witepsknél és Smolensknél, hogy a' késő maradék a' ti ezen napon való magatokviseletie kevélységgel vissza emlékezzék, és e'képpen szóljon felőletek: *Ott volt a' Moskau' falai alatt történt nagy ütközetben!* Költ a' Császári fő hadi szálláson, a' *Borodinoi* halmon, Sept. 7-dikén reggel 2 óraker. — Az ármáda viszonzott *vivve* kiáltással fogadta a' Császár proklamatióját azon halmon, mellyet még az 5-diki tsatában elhullott Orosz holt testek fedtek. —

„A' tsatázást Gen. *Sorbier* kezdette - el reggeli 6 óraker a' testőrző sereg' ágyúival. A' *Campans* osztálya előtt Gen. *Pernetti* 30 ágyúkkal állott; 7 óraker Gen. *Campans* megsebesedett; 's az *Eckmühli* Hertzeg alatt a' ló ellövetett. A' verekedés előfelé haladván, a' puskatúz is elkezdődött; a' Vice-Király *Porodino* nevű falut, mellyet az ellenség nem oltalmazhatott, elfoglalván, az *E'chingeni* Hertzeg, 60 ágyúk' fedezése alatt az ellenség' dereka ellen nyomúlt. Ekkor 1000 ágyúk kezdették egymás ellen szórni a' halált és veszedelmet; 8 óraker már elfoglaltatva valának az ellenség' föld sántzai; az ő jó fekvése, mellyben 2 óráig maradhatott-meg, a' kezünkre jutott; a' batteriák, mellyek eddig ellenünk tüzeltek, most már az ellenségre fordítottak. Az ellenség látta, hogy elvesztette az ütközetet, mellyről még alig gondolta, hogy elkezdődött.

Agyúinak egy része elvétellett, a többek vissza futottak, 's ebben a kétségbenes állapotjában arra határozta magát, hogy a tsatát megújítsa, 's elvesztett állásának vissza vételén minden ereje által iparkodjék. Az ő tömött sorait 300 Frantzia ágyúk vesztegették azon batteriákról, mellyeket az Orosz seregek a magok' védelmekre építettek vala. A Császár ekkor az ellenséges lineával való szembeszálást parantsolta az ármáda jobb szárnyával; ez a mozdulás a tsatázó mező három részének tett uraivá bennünket. —

„Még tsak az ő jobb szárnyán lévő föld várakat bírta az ellenség; ezeket 9 óraker elfoglalta Generál *Morand*, de nem tarthatta meg. Megbátorítván ez a szerentse az ellenséget, a mi közép pontunkra rohant, a mellyhez támaszkodva vólt a jobb szárnyunk; attól féltünk egy szempillantatig, hogy vissza veszi az elégetett falut. A *Friant* osztálya az előre nyomuló ellenségre rohant, és azt 80 ágyúk' segedelme által előbb megállította, 's azután a földre verte. Itt két óráig állotta ki az ellenség kártáts tüzünket, sem előre jönni, sem hátat adni, és gondólt győzedelemről lemondani nem akarván. A Nápolyi Király fordítást tett a dolog' kimenetelének bizontalanságán; bévágatott lovasai által a kártátsok által okoztatott nyílások közzé. Generális *Caulincourt* az ellenség' batteriájába a maga Vasasai által bévágván 's azt elfoglalván, az ellenség' ágyúit megfordította, 's arra magára kezdett tüzeltetni, 's a dítsósségnek ezen szép útján egy ágyúgolyóbis által a halálnak dítsósséges áldozatjává lett. Irigylésre méltó halál! —

„Már 2 órakor csak hátrálásának fedezése és önnön megtartása, 's nem a' győzedelmeskedés végett tsatázott az ellenség. Megölettettek 12,000 vagy 13,000 emberei, 8000 vagy 9000 lovai. Elfogattattak 60 ágyúí és 5000 emberei. A' mi vesztésünk valami 2500 elesett, 's valami három ennyi megsebesedett emberekre, az Oroszok' egész vesztése 40 vagy 50 ezer emberekre telt. Soha nem látott az ember ilyen tsatázó mezőt; 6 holtember között 1 Frantzia és 5 Orosz találtatott; 40 Orosz Generálisok ölettettek, vagy sebesedtek meg, vagy estek fogságra. H. *Bagarion* is az utolsók közt van. A' Fr. Generálisok között, *Montbrün*, *Caulincourt*, *Compere*, *Plauzonne*, *Morien*, és *Hart* estek-el; haton vagy heten sebesedtek meg, de többire gyengén. Az *Eckmühli* Hertzegnek magának semmi baja nem lett. Mindenek igen megkülönböztették magokat: a' Nápolyi Király pedig és az Elchingeni Hertzeg különösen.“

Frantzia Birodalom.

A' Császár ilyen írást botsátott a' Frantzia Püspökökhöz: — „N. N. Püspök Úr! A' *Niemen*, *Düna*, és *Dnieper* vizeken való általmenetel, a' *Mohilevi*, *Drissai*, *Polotzki*, *Ostrovnai*, és *Smolenski* tsaták, 's végezetre a' *Moskai* ütközet, meg annyi indító okok arra, hogy a' Seregek Urának hálákat adjunk. A' mi célunk tehát az, hogy az Úr ezen írásunk' vétele után tegye meg a' szükséges intézeteket. Gyűjtse össze az Úr a' templomokban az én népemet, olly végre, hogy az Ekklésia bévett rendtartásai és szokásai szerént énekeljenek háláadó imátságokat. Nem

lévén ezen írásomnak egyéb czélja, kérem az Istent, hogy a' Püspök Urat tartsa meg a' maga őrizete alatt. —,

„*Napoleon.*”

A' Párisi Monitörben környülállásosan ki-
jött az 1813-dik esztendőre tartozó Frantzia re-
krutákat illető Dekretom a' Senátusból, a' melly
szerént tudniillik az 1793-dik esztendőben Jan.
első napjától fogva Dec. utolsó napjáig született
Frantzia ifiak között, sors vonás szerént 120,000
embereknek kell a' reguláris katonák közzé elő-
állani. Azok között pedig, a' kik ugyan csak
azon esztendőben születettek, de a' sors őket a'
reguláris katonák közzé nem hívja, 17,000 em-
ber adattatik a' belső védelmezésre felállított
Cohorsokhoz.

Elegyes Dolgok

Lisbonában agyon lövette a' hadi ítélőszék
Almeida nevű Portugallus Generálit, nem írják
mitsoda tettiért.

Frantzia Generális *Philipon*, a' *Badajosi* volt
Komendáns, Angliából a' hadi fogságból elszök-
vén, megérkezett az Oroszok ellen tsatázó Fran-
tzia ármadához.

Az Anglusok sokat várnak attól az expedi-
tziótól, a' melly Siciliából Spanyol országba
evezett és Alicantéhez kiszállott. Mind együtt
9000 embert vitt oda, hogy a' Murciai insurgen-
sekkel magokat özsze tsatólják. A' hajós sere-
get *Sidnei Sonith*, a' katonaságot pedig *Mait-
land* vezérlik. — Máltából is kivezett egy expedi-
tzió a' tengerre, — Angliából újabb fegyveres
népült hajókra.